

ξία συνεργάτις τοῦ ἀνδρός της, ἂν καὶ εἰς εἶδος σπουδῶν μᾶλλον ἀφροημένον, ὡς βλέπομεν αὐτὸ εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τὴν συγκινητικὴν τῆς πραγματείας περὶ ἐλευθερίας. «Ἀφιερῶ τὸν τόμον τοῦτον εἰς τὴν πιστὴν καὶ πολυκαλαστον μνήμην ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ μυσταγωγὸς καὶ ἐν μέρει ὁ συγγραφεὺς παντός ὅ,τι κάλλιστον ἐν τοῖς ἐμοῖς συγγράμμασιν· εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς τὴν φίλην, τῆς ὁποίας τὸ ἐξάιρετον αἰσθημα πρὸς τὸ ἀληθές καὶ πρὸς τὸ δίκαιον ὑπῆρξεν ἡ ἐμὴ ἰσχυροτάτη ᾄθησις, ἡ δὲ ἐπιδοκιμασία ἡ ἡδίστη ἀνταμοιβή.

Ἄλλοτε συγγραφεὺς ὁ Carlyle ἐξύμνησε τὸν χαρακτήρα τῆς γυναίκος του, ὁ Φαραδέυ ὠσαύτως, ὅστις εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του γράφει περὶ τοῦ γάμου του ὅτι ἦτο πηγὴ τιμῆς καὶ εὐτυχίας, ὑπερτεροῦσα πάσας τὰς λοιπὰς τέρψεις. Ὁ Tom Hood εὗρεν ὠσαύτως ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, πλήρει συμφορῶν τῶν φυσικῶν πόνων του ἕνεκα, γυναῖκα πλήρη νοημοσύνης ὅπως ἐκτιμήσῃ τὴν μεγαλοφυῆν τοῦ ἀνδρός της, καὶ διὰ τοῦ θάρρους αὐτῆς καὶ τῆς συμπαθείας δώσῃ αὐτῇ τὴν δύναμιν ν' ἀγωνισθῇ κατὰ τοῦ πάθους, ὅπερ ἐβασάνιζεν αὐτόν. Ἐδημιούργησε περὶ αὐτὸν ἀτμοσφαῖραν ἐλπίδων καὶ ἀπολαύσεων, καὶ οὐδέποτε αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἔρωτός της δὲν ἐφαίνοντο φαεινότεραι ἢ ὅταν ἀντηνακλῶντο πλησίον τῆς κλίνης τοῦ πτωχοῦ ἀσθενοῦς, ὃν ἐβοήθει καὶ εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐργασίας. Οὗτος ἀνεγνώριζε τὰ αἰσθήματα καὶ ἡμέραν τινα ἔγραψε πρὸς αὐτὴν ἀποῦσαν· «Οὐδὲν ἤμην, φιλτάτη, πρὶν σὲ γνωρίσω· ἀφ' ἧς δὲ σ' ἐγνώρισα ἠσθάνθη ἑμαυτὸν βελτίονα καὶ εὐτυχέστερον· τὴν ἀλήθειαν ταύτην διαφύλαξον κατὰ μέρος καὶ ἀνακάλεσον εἰς τὴν μνήμην μου, ἂν ποτὲ τὴν λησμονήσω. Σοὶ γράφω ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐν ὅλῃ τῇ τρυφερότητι· οὐχὶ δὲ τοῦτο ἄνευ ἀφορμῆς. Ἐν πρώτοις ἔχω τὴν συμπαθητικὴν σου ἐπιστολήν, ἣν πρὸ ὀλίγου ἔλαβον, ἔπειτα τὴν ἀνάμνησιν τῶν τέκνων μας, τῶν ἐνεχῶρων τούτων τοῦ ἔρωτός μας. Ἐπειτα αἰσθάνομαι ἀκαταμάχητον ἐν ἐμοὶ ἐπιθυμίαν νὰ μεταγίγισω εἰς τὴν καρδίαν σου τὴν ὑπερπληρωμένην ἐμὴν τέλος, καὶ δὲν εἶναι ὁ ἐλάχιστος τῶν λόγων τῆς χαρᾶς μου, ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι οἱ ἀγαπητοὶ ὀφθαλμοὶ σου, θ' ἀναγνώσωσιν αὐτὰ τὰ ὁποῖα γράφω...»

Ἡ γυνὴ τοῦ σὴρ William Napier, τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ πολέμου τῆς Χερσονήσου, ὠσαύτως ἐβοήθησεν αὐτὸν εἰς τὴν συγγραφὴν του· αὕτη μετέφρασε καὶ περιληπτικῶς ἐξέθεσε τὰ κείμενα ὄλων τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, ἐφ' ὧν βασίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἱστορία του.

Ἄλλαι γυναῖκες ἐβοήθησαν τοὺς συζύγους των κατ' ἄλλον τρόπον. Πρὶν ἢ ἡ πόλις Weinsberg παραδοθῇ εἰς τοὺς πολιορκητάς, αἱ γυναῖκες ἐξίτησαν τὴν ἀδειαν ν' ἀποκομίσωσι τοὺς θησαυροὺς των· ἡ αἴτησίς των ἐγένετο δεκτὴ·

ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἶδον αὐτὰς πάσας ἐξερχομένας τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, φερούσας τοὺς συζύγους των ἐπὶ τῶν ὤμων.

Ὁ λόρδος Nithsdale ἐδραπέτευσε τῆς φυλακῆς χάρις εἰς τὴν δεξιότητα τῆς γυναίκος του, ἥτις ἀντήλλαξε τὰ ἐνδύματά της πρὸς τὰ ἐκείνου, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του. Τοῦτο τὸ παράδειγμα ἐπιτυχῶς μετεχειρίσθη καὶ ἡ κυρία Λαφαγέτ.

Δεῖγμα ὅμως ἀξιοσημείωτον ἀφοσιώσεως τοῦ εἶδους τούτου παρέχει ἡ γυνὴ τοῦ περιωνύμου Γροτίου. Οὗτος κατεδικάσθη εἰς εἰρκτὴν διὰ βίου ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἑνωμένων πολιτειῶν. Ἦτο δ' ἐν τῇ φυλακῇ πρὸ 20 μηνῶν ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Loevestein, ἡ δὲ γυνὴ του, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ ὅπως συμμερισθῇ τῆς φυλακῆς του, καθίστα τὴν ἀπομόνωσιν του ἀνεκτικωτέραν. Ἐπέτρεπον δὲ εἰς αὐτὴν νὰ ἐξέρχεται εἰς τὴν πόλιν δις τῆς ἐβδομάδος, ὅπως κομίζῃ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς βιβλία, ὧν εἶχεν ἀνάγκην εἰς μέγαν ἀριθμὸν, ὅπως ἐξακολουθῇ τὰς μελέτας του. Ἐχρειάσθη δὲ πρὸς τοῦτο μέγας κόφινος. Οἱ σκοποὶ κατ' ἀρχὰς ἐξηρέων τὸν κόφινον μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἀλλὰ βλέποντες ὅτι περιεῖχε πάντοτε βιβλία (συνήθως δὲ βιβλία ἀρμενικὰ) καὶ ἀσπρόρουχα, ἔπαυσαν τὰς ἐξετάσεις των. Τοῦτο ἔδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ Γροτίου τὴν ἰδέαν ν' ἀπελευθερώσῃ τὸν σύζυγόν της καὶ κατέπεισεν αὐτὸν νὰ κλεισθῇ ἐν τῷ κοφίνῳ, ὃν ἐμελλον νὰ ἐξαγάγῃ εἰς τὴν φυλακῆς. Ὅτε προσελήθησαν οἱ δύο στρατιῶται νὰ παραλάβωσι τὸν κόφινον καὶ ἐξαγάγῃ τῆς φυλακῆς, εὗρον αὐτὸν παρὰ τὸ σὴνῆδες βαρύν, καὶ εἰς αὐτῶν ἀστεϊζόμενος εἶπε «Τὸν Ἀρμένιον ἔχομεν ἐδῶ μέσα»; ἡ γυνὴ τοῦ Γροτίου κατὰ τὸν αὐτὸν τόνον ἀπήντησεν «ἡ βιβλία τινὰ ἀρμενικὰ». Ἐν τούτοις ὁ κόφινος ἐξῆλθεν ἀσφαλῶς, ὁ δὲ Γρότιος κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου συνήνητσε τὴν γυναῖκα του.

Αἱ δοκιμασίαι καὶ τὰ παθήματα εἶναι ἡ λυδία λίθος ἐν τῷ γάμῳ. Ἐκ τούτων ἐξέρχεται ὁ ἀληθὴς χαρακτήρ καὶ διὰ τούτων προκύπτει ἡ ἔνωσις ἢ μᾶλλον ἐνδομυχος.

A. M.

ΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥΩΛΑΙ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩΙ

«Πάρ' τε, κύριοι, τρεῖς πήχεις δι' ἐν πέτρῳ!
Ἔρατα τραγούδια, νεώτατα, ὄρισ' τε, κύριοι,
δι' ἐν πέτρῳ, δι' ἐν πέτρῳ τρεῖς πήχεις!» Ὁ ἄνθρωπος ὅστις πορεύεται κραυγάζων οὕτω τὸ ἐσπέρας ἀνὰ τὰς ἡσυχούς συνοικίας τοῦ Λονδίνου, ὁ ἔμπορος τραγουδιῶν εἶνε γέρον ἰσχνὸς καὶ ζαρωμένος. Δὲν ὑπάρχει μάγκα, εἰς ἣν νὰ ᾄητε ἄγνωστος ὁ γέρον τραγουδιοπώλης, ὅστις ἅμα που φανῇ γίνεται αἰτία μεγάλης περὶ ἑαυτὸν συναθροίσεως. Καὶ τρέχουσι τότε οἱ ἀτυνομικοὶ κλητῆρες ἵνα διασκορπίσωσι τὸ πλῆθος πρὸς ἀποφυγὴν παντός ἀπεικταίου.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἀλλόκοτοι ἐκείνοι ἔμποροι σταματῶσι παρά τι ἡμίκλειστον οἰνοπολεῖον καὶ ἐκεῖ ἐκτυλίσσουν ἐπὶ μακρᾶς σανίδος τὸ ἀλλόκοτον ἐπίσης ἔμπορευσίαν των, τὰ τραγούδια, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μέρους ἡ σανὶς ἔχει ποικίλα εἰκονίσματα ἀτέχνως εἰργασμένα καὶ ἀγροίκως κεχρωματισμένα.

Ἐνίοτε δ' ἔμπορος δὲν εἶνε μόνος, συνοδεύεται ὑπὸ τριῶν ἄλλων βοληθῶν, καὶ ἡ κραυγὴ τότε καταντᾷ ἀπαισία, διότι κραυγάζουσι καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦ. Αἰφνης ἀπὸ ἡμίκλειστου χαμηλοῦ παραθύρου προβάλλει εἰς τὰ ἔξω νεαρὰ θεράπαινας τοὺς γυμνοὺς της βραχίονας χωρὶς πολὺ νὰ συλλογίζηται ἂν τὸ βόσμπειφ καίεται· ἐκείνη θέλει τραγούδια! Τότε ἀληθῶς ὁ θόρυβος γίνεται διαβολικός, διότι καὶ οἱ τέσσαρες πωληταὶ ἀγριαίνουσιν ἐπὶ τῇ θεᾷ ἀγοραστοῦ καὶ ἐν συναυλίᾳ σατανικῇ ἀνακραζουσιν· «Φοβερὸν πρᾶγμα, ἀγόρασέ το», «Σκοτωμός», «Ἐρωτας», «Δι' ἐν πέννυ», «Ἐννεὰ παιδιὰ», «Ἡπάτησε τὸν ἀνδρα της», «Ἐν πέννυ», «οἱ Φαινιαῖοι».

Ὅλοι δὲ αὐταὶ αἱ κραυγαὶ ἐξερχόμεναι ἀπὸ τεσσάρων συγχρόνως κρούγγων καθιστῶσιν ἀδύνατον πᾶσαν συνενόησιν· ὁμοιάζουσι πρὸς ἄσμα χοροῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος. Τί δὲ εἶνε τέλος πάντων αἱ πραγματεῖαι αὐταὶ; τραγούδια, διηγήματα, ἀνέκδοτα, μικραὶ ἱστορίαι περὶ τῆς ἔμμετροι, περιγραφαὶ ἀπαγχονίσεων, φόνων, δολοφονιῶν, λίβελλοι πολιτικοί, παρφοδαὶ συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς, ταῦτα δὲ κατοπτρωμένα ἐπὶ χάρτου κιτρινωποῦ καὶ λίαν μαλακοῦ καὶ συνωδευμένα ὑπὸ ἀτεχνοτάτης γελοιογραφίας. Τίνες εἶνε οἱ συγγραφεῖς τῶν ἔμπορευμάτων ἐκείνων τῶν πωλουμένων μὲ τὸν πῆχυν, οὐδεὶς ἤξευρε. Οἱ συγγραφεῖς οἰοιδήποτε καὶ ἂν εἶνε, φροντίζουσιν, ὅπως κερδήσωσιν ὀλίγον ἄρτον, νὰ κολακεύωσι τὰ ταπεινότερα συναισθήματα τοῦ ὄχλου, διὰ τοῦτο ἔχουσι τὰ τραγούδια ἐκείνα ἐκφρασίαν ἀκομψῶν, ἀγροίκων, κτηνώδη πολλάκις. Περιγράφονται ἐκεῖ τὰ τερατωδέστατα τῶν πραγμάτων ἀνευ οὐδεμιᾶς χάριτος, πῶς δ' δεῖνα κτίστης ἐπώλησε τὴν κακὴν του γυναῖκα ἢ πῶς ὁ χρυσοπώλης τὴν ἡγόρασε διὰ πέντε σελλίνια. Ὅ,τι παράδοξον καὶ τερατωδὲς δύναται τις νὰ φαντασθῇ, ὅ,τι δύναται νὰ ἐξεγείρη τὴν ἀγροίκον περιέργειαν ἀμαθοῦς καὶ κτηνώδους ὄχλου, τὸ πωλοῦσι μὲ τὸν πῆχυν οἱ τραγουδιοπῶλαι.

Εἰς ἀναγνώστης τῆς Ἑστίας

Γνωμαὶ καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετὰφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

269.

Οὐδεὶς εἶναι ἀρκούντως σοφὸς ὅπως ἀνακαλύψῃ πόσων κακῶν γίνεται παραίτιος.

270.

Ἡ κεκτημένη τιμὴ εἶναι ὑπέγγυος πρὸς κτήσιν νέας.

281.

Ἡ νεότης διηνεκὴς εἶναι μέθη, τοῦ λογικοῦ εἶναι πυρετός.

272.

Οὐδὲν ἐξευτελίζει τοσοῦτον τὸν κατ' ἀξίαν μεγάλως ἐπαινεθέντα, ὅσον ἡ μεγάλη κύττου μέριμνα ὅπως θαυμασθῇ ἐν πράγμασιν οὐτιδανοῖς.

273.

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι στερογόμενοι ἐν τῷ κόσμῳ, οἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι ἀξίαν ἄλλην, εἰμὴ μόνον τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὑπηρετοῦντα τὰς τοῦ βίου πραγματείας.

274.

Ἡ χάρις τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἔρωτος προσομοιάζει τῇ ἀνθρωπότητι τῶν νέων καρπῶν. Φαιδρύνει δὲ αὐτὴ τὸ πάθος ἀλλὰ πρὸς στιγμὴν, καὶ παρέρχεται ἀνεπιστρεπτεῖ.

275.

Πολλάκις τὰς φιλανθρώπους ὁρμάς τοῦ ἐπ' ἀκρα εὐαισθησία καυχωμένου ἀποπνίγει καὶ τὸ ἐλάχιστον προσωπικὸν συμφέρον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος κυρίας καὶ μαγειρίσσης.

Κυρία. Πέντε δραχμάς αὐτὸ τὸ ψάρι! εἶνε φρίκη, καὶ δὲν ἀξίζει οὔτε τρεῖς.

Μαγειρίσσα. Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἐνόμισα ὅτι ὅπως καὶ ἡ ἄλλη μου κυρία, ἠθέλατε καὶ σεῖς νὰ ἀγοράζω ἀπὸ τὰ ἀκριβώτερα πράγματα διὰ τὸ τραπέζι.

Κυρία. Καί, ἀλλ' ὄχι ὅμως ἀκριβώτερα εἰς τὸ σπίτι . . . παρά 'ς τὸ παζάρι!

Συντάκτης μεγαλοσχήμου τινὸς ἐφημερίδος, ἀσπλαγχνός τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς δολοφόνος, ἠρώτησέ ποτε φίλον του·

— Ποῖαν ξένην γλῶσσαν μὲ συμβουλεύεις νὰ μάθω;

— Μάθε τὴν ἑλληνικὴν, φίλε μου.

Παιδίον ἀκούσαν ὅτι ἡ μήτηρ του ἔχασε δίκην τινά, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν τράχηλον αὐτῆς ἀνακραζόν.

— Τί καλά, μαμμᾶ, πού ἐχάσατε τὴν δίκην αὐτὴν πού σας ἐβασάνιζε τόσον καιρὸν!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Μεταξὺ κοινῶν καὶ ἀναγῶγων ἀνθρώπων οὐδὲν κινδυνωδέστερον, ἢ τὸ νὰ μὴ λογίζεται τις ὑπερήφανος, διότι οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἐκλαμβάνουσι τὴν μετριοφροσύνην ὡς ὁμολογίαν τῆς ἀναξιοτήτος. Ἐντεῦθεν ἡ μετριοφροσύνη τοῦ ὁμολογουμένως ἱκανοῦ ἀνδρὸς· εὐχαριστεῖ καὶ τοὺς κοινούς τῶν ἀνθρώπων, ὅπως αἱ ἐν φρο-